

незначною. Слабкий рівень розвитку гельмінтоспоріозу виявлено на 50 зразках (ураження 1–11 %), фузаріозу – на 34 зразках (ураження 1–4 %). Дуже слабкий рівень ураження альтернarioзом відмічено на зерні 27 зразків, слабкий рівень – на 18 зразках.

За результатами фітоекспертизи встановлено, що гельмінтоспоріоз виявляється на зерні ячменю ярого в усі роки досліджень з різним рівнем розвитку, який залежить від умов вирощування. В основному, ураженість зерна характеризувалась слабким та дуже слабким рівнем, лише в умовах 2016 року виявлено 9 % зразків з середнім та високим рівнем у зв'язку з високою температурою у фазі цвітіння-коłosіння, яка є критичною для ураження. Ураженість зерна збудниками фузаріозу та альтернarioзу була в межах слабого та дуже слабого рівня. Прояв цих хвороб обмежувався посушливими умовами та недостатнім вологозабезпеченням у фазі колосіння-молочної стиглості культури.

УДК 631.52:633.15:631.67 (477)

Лавриненко Ю.О.*, Марченко Т.Ю., Забара П.П.

Інститут зрошуваного землеробства НААН, Україна

**e-mail: lavrin52@ukr.net*

ІННОВАЦІЙНІ ГІБРИДИ КУКУРУДЗИ ДЛЯ УМОВ ЗРОШЕННЯ

Селекціонерами Інституту зрошуваного землеробства НААН створені високопродуктивні конкурентоспроможні гібриди кукурудзи інтенсивного типу, адаптовані до жорстких агроєкологічних умов Степової зони вирощування, з високим генетично обумовленим потенціалом продуктивності, достатньою стійкістю до основних хвороб та шкідників при зрошенні, швидкою вологовіддачею зерна при дозріванні, які здатні ефективно використовувати зрошувану воду, мінеральні макро- і мікродобрива на формування одиниці врожаю. Для цих гібридів розроблено інтенсивні технології вирощування за способів поливу дощуванням та краплинному зрошенні. Комплекс господарсько-цінних ознак і властивостей, який мають гібриди, дозволяють вирощувати їх на великих зрошуваних масивах агроформувань Південного Степу України.

За останні роки створено ряд гібридів, адаптованих до умов зрошення півдня України, 14 із яких занесені до Реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні, та захищені патентами України.

Гібрид 'Степовий' – ранньостиглий (ФАО 190). Призначений для вирощування на зерно в Степовій та Лісостеповій зонах України. Стійкість до вилягання, пухирчастої та летючої сажок висока. Рослина середньоросла (235–265 см).

Качан формується на висоті 75–105 см, середніх розмірів: довжина – 18–20 см; діаметр – 4,0–4,3 см. Число зерен у ряді 42–48, число рядів зерен 18–20. Зерно зубовидне, крупне.

Рекомендовані для вирощування за енергозберігаючими технологіями (ноу-тілл), при зрошенні краплинному та дощуванні. Потенційна врожайність – 11,5–12,5 т/га. На неполивних землях, урожайність 5–7 т/га. Може використовуватися як попередник під озимі культури. Характеризуються швидким стартовим ростом та високою вологовіддачею зерна при дозріванні. Насінництво ведеться на стерильній основі М-типу.

Гібрид ‘Тронка’ – середньостиглий (ФАО 380), визріває за 115–125 днів. Для вирощування на зерно в Степовій та Лісостеповій зонах України. Стійкість до вилягання, пухирчастої та летючої сажок висока. Рослина високоросла (245–265 см).

Качан формується на висоті 98–105 см, середніх розмірів: довжина – 18–20 см; діаметр – 4,6–5,0 см. Число зерен у ряду 40–46, число рядів зерен 18–20. Зерно зубовидне, крупне.

Урожайність зерна в умовах зрошення 12,5–13,5 т/га при 14 % вологості.

Насінництво ведеться на стерильній основі М-типу.

Гібрид інтенсивного типу ‘Гілея’ – середньопізній (ФАО 420) визріває за 120–124 дні. Для вирощування на зерно в Степовій та Лісостеповій зонах України. З високою стійкістю до захворювань, гібрид поєднує високий рівень урожайності при низькому рівні вологості зерна. Качан формується на висоті 100–110 см, великих розмірів: довжина – 20–23 см; діаметр – 4,8–5,1 см. Число зерен у ряду 42–48, число рядів зерен 18–20. Зерно зубовидне, крупне. Для інтенсивних технологій вирощування за умов достатнього вологозабезпечення, урожайність 14,5–15,5 т/га при 14 % вологості.

Насінництво ведеться на стерильній основі М-типу.

Гібрид ‘Арабат’ – середньопізній (ФАО 430), визріває за 120–125 днів. Придатний для вирощування на зерно в Степовій та Лісостеповій зонах України. Стійкість до вилягання, пухирчастої та летючої сажок висока. Рослина високоросла (265–290 см).

Качан формується на висоті 102–116 см, великих розмірів: довжина – 20–24 см; діаметр – 4,8–5,3 см. Число зерен у ряду 42–50, число рядів зерен 18–20. Зерно зубове, крупне. Урожайність зерна в умовах зрошення 14–16 т/га при 14 % вологості.

Насінництво ведеться на стерильній основі М-типу.

Гібрид ‘Азов’ – середньостиглий (ФАО 380) визріває за 110–115 днів. Формує качан великих розмірів. Схильний до утворення другого качана, стійкість до вилягання, пухирчастої та летючої сажок висока. Холодостійкий. Рослина середньоросла (255–275 см). Качан формується на висоті 90–110 см великих розмірів: 19–24 см у довжину та 4,7–5,2 см у діаметрі. Число зерен у ряді 38–48, число рядів зерен 18–20. Зерно

зубовидне, велике. Урожайність зерна в умовах зрошення 13–14 т/га при 14 % вологості.

Гібрид 'Каховський' середньостиглий (ФАО 350), визріває за 115–120 днів. Призначений для вирощування на зерно в Степовій та Лісостеповій зонах України. Стійкість до вилягання, пухирчастої та летючої сажок висока. Рослина середньоросла (235–265 см). Качан формується на висоті 75–105 см, середніх розмірів: довжина – 18–20 см; діаметр – 4,0–4,3 см. Число зерен у ряді 42–48, число рядів зерен 18–20. Зерно зубовидне, крупне. Урожайність зерна в умовах зрошення 13–14 т/га при 14 % вологості. Насінництво ведеться на стерильній основі М-типу.

Гібрид 'Скадовський' середньоранній (ФАО 290), визріває за 105–110 днів. Для вирощування на зерно в Степовій та Лісостеповій зонах України. Стійкість до вилягання, пухирчастої та летючої сажок висока. Рослина високоросла (235–270 см).

Качан формується на висоті 75–105 см, середніх розмірів: довжина – 18–22 см; діаметр – 4,1–4,5 см. Число зерен у ряді 40–48, число рядів зерен 16–18. Зерно зубовидне, середніх розмірів.

Урожайність зерна в умовах зрошення 12,5–13,0 т/га при 14 % вологості. Насінництво ведеться на стерильній основі М-типу.

Гібрид 'Чонгар' середньопізній (ФАО 420), визріває за 120–124 дні. Для вирощування на зерно в Степовій та Лісостеповій зонах України.

Стійкість до вилягання, пухирчастої та летючої сажок висока.

Качан формується на висоті 98–110 см, великих розмірів: довжина – 20–23 см; діаметр – 4,6–5,1 см. Число зерен у ряду 42–48, число рядів зерен 18–20. Зерно зубовидне, крупне. Урожайність зерна в умовах зрошення 13,5–14,5 т/га при 14 % вологості. Насінництво ведеться на стерильній основі М-типу.

'Наддніпрянська 50' пізньостигла (ФАО 500), визріває за 130–135 днів.

Стійка до вилягання і ламкості стебла. Стійкість до вилягання і ламкості стебла висока, до летючої та пухирчастої сажок, фузаріозу і бактеріозу качанів середня. Рослина високоросла – 280–320 см. Качан формується на висоті 105–110 см великих розмірів: довжина 23–26 см; діаметр – 4,5–5,0 см. Число зерен у ряді 38–48, число рядів зерен 18–20. Зерно зубовидне, велике. Маса 1000 насінин 300–320 см.

Урожайність зерна в умовах зрошення 9,5–10,5 т/га при 14 % вологості. Вирощується на силос, урожайність силосної маси 75–85 т/га.

Правильний вибір гібридів кукурудзи для відповідних ґрунтово-кліматичних умов – перший і дуже важливий крок в отриманні високих урожаїв. Для підвищення рівня реалізації біологічного потенціалу культури важливе значення має впровадження у виробництво сучасних ефективних конкурентоспроможних технологій вирощування, які повинні базуватися на доборі адаптованих для зони високопродуктивних гібридів, за оптимізації умов макро- і мікроелементного живлення, штучного зволоження, застосування сучасних біостимуляторів росту.